

Innst. S. nr. 82

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.prp. nr. 32 (2002-2003)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til at Norge deltar i den 9. påfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF IX)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I proposisjonen ber Regjeringen om Stortingets samtykke til deltakelse i den 9. påfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF IX). AfDF er Afrikabankgruppens utviklingsfond for de fattigste landene i Afrika, som utfra manglende kredittverdighet ikke kan få lån i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB). Fondet gir lån til fattigdomsreducerende tiltak på myke vilkår.

AfDF har i perioden 1974 til 2001 lånt ut nærmere 131 mrd. kroner. Dette er det nominelle, uindekserte beløp. For samme periode kan utlånsvirksomheten deles inn i seks sektorer med følgende prosentvise fordeling: landbruk 27 pst., sosial sektor (helse, utdanning) 20 pst., transport 18 pst., offentlige tjenester (elektrisitet, vann) 13 pst., industri 2 pst. og annet (innbefattet lån som dekker flere sektorer) 20 pst.

Nye ressurser til fondet tilføres fra giverland som resultat av påfyllingsforhandlinger og gjennom gebyr og tilbakebetalinger på tidligere lån. Påfyllingsforhandlingene avholdes vanligvis hvert tredje år. Fondets utlånspolitikk, påfyllingens nivå og byrdefordelingen mellom giverlandene utgjør sentrale temaer i forhandlingene.

I tillegg var denne gang innføring av nye regler for hvor stor andel av fondets bistand som skal kunne gis på gavevilkår, samt fordelingen av slike på kategorier land og formål, et sentralt tema. Likeledes ble det diskutert hvordan en skal kompensere for bortfallet av tilbakebetalinger til fondet som følger med en økt gaveandel.

Det generelle utgangspunkt for diskusjonen om fondets utlånspolitikk var den nye overordnede strategi for sin virksomhet som Afrikabankgruppen la frem i 1999.

Denne framtidsplassen er bankgruppens forsøk på å definere sin rolle i en verdensøkonomi i endring. Prioriteringer knyttet til den overordnede strategi gjelder følgende:

- tre sektorprioriteringer på landnivå; jordbruk- og landsbygdetutvikling, utvikling av menneskelige ressurser og utvikling av privat sektor,
- økonomisk integrasjon og samarbeid på regionalt nivå,
- tre tverrgående tema; godt styresett, miljø og likestilling.

Under forhandlingene var giverne opptatt av at AfDF må bli mer selektivt og fokusert i sine prioriteringer, med vekt på visse områder innen det spekter som er omtalt i strategidokumentet.

Videre la giverne vekt på at Afrikabankgruppen må styrke samarbeidet med andre utviklingspartnere, og særlig følge opp den samarbeidsavtale som er inngått med Verdensbanken. Norge og flere andre land understreket også at AfDF må styrke sin deltakelse i prosessen rundt nasjonale fattigdomsrettede utviklingsstrategier (såkalte "Poverty Reduction Strategy Papers") og fra norsk side ble det lagt spesielt vekt på at fondet selv baserer sin lånevirkosomhet på landenes egne utviklingsstrategier for fattigdomsreduksjon.

Afrikabankgruppens rolle i postkonflikt-land ble tidlig i forhandlingene gjenstand for bred diskusjon. Det var enighet blant giverne om at målrettede tiltak for å stabilisere forholdene etter konflikt primært bør finansieres på gavevilkår.

Parallelt med en tilsvarende diskusjon i forhandlingene om den 13. påfylling i IDA ble problematikken knyttet til økt gaveandel drøftet. På den ene siden stod USA som ønsket en betydelig økning i andelen, og på den andre de europeiske land som var skeptiske til en slik økning. Europeerne, også Norge, fremholdt at en betydelig økning i gaveandelen vil kunne begrense den langsiktige finansiering av rimelige lån til fattige land og at gavebistand i utgangspunktet bør kanaliseres via FN-systemet.

Resultatet av forhandlingene er at de følgende strategiske mål vil ligge til grunn for virksomheten under AfDF IX:

- Fattigdomsreduksjon skal fortsatt være det overordnede mål, og en revisjon av strategien for dette legges fram.
- Større konsentrasjon av fondets virksomhet.
- Økt utviklingseffekt.
- Større sammenheng mellom de nasjonale utviklingsplaner og fondets landstrategier.
- Forbedret koordinering og samarbeid.
- Økt deltakelse, åpenhet og offentlighet.
- Styrket institusjonell kapasitet.

I tillegg til ovenstående policyføringer ble det enighet om at følgende operasjonelle prioriteringer skal gjelde for AfDF IX:

- Utvikling i landbruk og på landsbygda.
- Utdanning og helse.
- Godt styreset.
- Privat sektor.
- Regional integrasjon.
- Likestilling og bærekraftig miljø.
- Postkonflikt.

Etter at gaveandelsspørsmålet var avklart i IDA-forhandlingene lå det til rette for en løsning også for AfDF IX, og Afrikabankgruppen tok i sitt forslag utgangspunkt i IDA-løsningen. Dette innebærer for AfDF en økning av gaveandelen fra 7,5 pst. til 18-21 pst. Økningen skal i sin helhet tilfalle de fattigste av de afrikanske landene, definert som land med BNP pr. innbygger under USD 360. Dette er beregnet å resultere i en gaveandel på 23-27 pst. for disse landene. Fordelingen av gavemidler på temaområder og formål vil bli noe mer fleksibelt anvendt enn tilfellet er for IDA.

Når det gjelder kompensasjon for tapte inntekter grunnet høyere gaveandel forholder det seg slik at de store kostnadene vil påløpe om 30-40 år, grunnet både avdragsfrihet i 10 år, lang nedbetalingstid og inflasjon. Dette vil kunne redusere AfDFs muligheter til å støtte de fattigste landene. Da det i uoverskuelig framtid ikke synes realistisk at de rike land samlet sett vil øke sin bistand i en slik grad at den oppveier for bortfallet av tilbakeføring av midler til AfDF, vil en stor økning av gaveandelen på sikt kunne føre til redusert ressurstilgang for de fattigste landene. Det var stor uenighet mellom giverlandene rundt dette spørsmålet. Som en midlertidig løsning ble det vedtatt å sette av om lag 170 mill. kroner av AfDF IX. Dette tilsvarer det gjennomsnittlige bortfallet av inntekter for hver påfylling fram til 2054 med en gaveandel på 21 pst.

Totalt beløper den 9. påfyllingen seg til omlag 27 mrd. kroner. De utlignede kostnader for Norge ved å delta i påfyllingen beløper seg til omlag 961 mill. kroner, som skal innbetales over tre år. Dette utgjør 3,54 pst. av påfyllingen, som også har vært Norges andel i

de siste påfyllinger. I tillegg har Norge sagt seg villig til å yte et frivillig bidrag på omlag 53 mill. kroner.

Som vedlegg til proposisjonen følger tabell over de ulike lands bidrag.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Haakon Blankenborg, lederen Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Julie Christiansen, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun og Lars Rise, og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, viser til proposisjonens gjennomgang av forhandlingsprosessen og sluttresultatet av forhandlingene i forbindelse med deltagelse i den 9. påfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF IX). Komiteen vil uttrykke tilfredshet med de posisjoner som ble inntatt fra norsk side i forhandlingene. Komiteen har merket seg vurderingen i proposisjonen om at en stor økning av gaveandelen på sikt vil kunne føre til redusert ressurstilgang for de fattigste landene. Komiteen har videre merket seg at det ikke ble oppnådd enighet om en forpliktende løsning under denne påfyllingen på spørsmålet om kompensasjon for tapte inntekter grunnet høyere gaveandel, slik bl.a. Norge la vekt på. Komiteen har merket seg at det i stedet ble etablert en midlertidig løsning. Komiteen er for øvrig tilfreds med sluttresultatet av forhandlingene.

Komiteen har merket seg at en arbeider for at fondet i større grad skal basere sin lånevirkosomhet på landenes egne utviklingsstrategier for fattigdomsreduksjon, og ser det som en viktig forutsetning for koordinering med FN og andre finansinstitusjoner. I den sammenheng er det viktig at også Det afrikanske utviklingsfondet gjennom kvantifiserbare indikatorer må kunne demonstrere resultater av sin støtte. Komiteen vil understreke viktigheten av at slike arbeidsmetoder også legges til grunn, når fondet står som ansvarlig for implementeringen av NEPAD, og i den sammenheng også ved utviklingen av African Peer Review Mechanism (APRM).

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og ber Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i at Norge deltar i den 9. påfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet, AfDF, med 1 014 148 670 kroner for perioden 1. januar 2002 til 31. desember 2004.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 11. desember 2002

Thorbjørn Jagland
leder

Gunhild Øyangen
ordfører

Åslaug Haga
sekretær